

MOMENT: 7

KAMPEN FÖR EN

BÄTTRE VÄRLD

GPS400

Centrum för samverkande
visuell forskning

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Hasselbladstiftelsen

INNEHÅLL

1

Abstrakts

Gun Kessle – samhällsengagerad och grafiskt skolad dokumentärfotograf	5
Sagan om Oktoberförlaget – från Maos lilla röda till Hitlers Mein Kamp	5
Om arbetet med teveserien Upp till kamp	5
Ett samtal med Monica Englund om hennes fotografi	6
Om Kobieta – en bok om kvinnor i Polen och erfarenheten att komma till Sverige i början av 1970-talet	6
Om boken Arbeta – inte slita ut sig! och dokumentationen av den albanska byn Isnqi 1976	7
Klass mot klass – dokumentationer av demonstrationer och manifestationer på vänsterkanten.	7
Stoppa matchen! Om Grupp 13:s film Den vita sporten och händelserna i Båstad 1968	7
Vi kvinnor och fotografierna	8
Fotografi i kampen mot grävskoporna	8
Fotografier som historiska källor: en genomgång av FNL-aktivisten Alf Ohlssons fotosamling	9
Vad är en människa? Om kampen för en bättre värld speglad i En fotografisk världsutställning och Family of Man.	9

INNEHÅLL

2

Biografier

Peter Birro	10
Ulf Bjereld	10
Monica Englund	10
Eva Dahlman	11
Joanna Helander	11
Harald Holst	12
Karl-Magnus Johansson	12
Björn Rantil	13
Sanna Hellgren Landbris	13
Martin Öhman	14
Niclas Östlind	14
Ann Christine Eek	15
Klara Källström & Thobias Fäldt	16

INNEHÅLL

3

Program

5 december 2024	17
6 december 2024	18

4

Om oss

MOMENT 7: Kampen för en bättre värld	19
MOMENT: linsmedial evidens och estetik i Sverige 1939–1969	20
GPS400: Centrum för samverkande visuell forskning	21

GUN KESSLE – SAMHÄLLENGAGERAD OCH GRAFISKT SKOLAD DOKUMENTÄRFOTOGRAF

Föredraget handlar om fotografen och konstnären Gun Kessle (1926–2007). Hon var verksam som fotograf från 1952 och fick sitt internationella genombrott i Paris Match 1962. Hon var knuten till bildbyrån Tiofoto och har framför allt fotograferat i Kina (det finns cirka 40 000 negativ är bevarade), men även i Indien, Iran, Albanien, Afghanistan och Mexiko. Romansk kyrkoskulptur i Frankrike och buddistisk skulptur var andra intresseområden. Gjorde från början av 1970-talet många utställningar, varav en del även visades internationellt.

Merparten av böckerna är gjorda tillsammans med författaren och partnern Jan Myrdal, men hon gav också ut en rad egna böcker.

SAGAN OM OKTOBERFÖRLAGET – FRÅN MAOS LILLA RÖDA TILL HITLERS MEIN KAMP

Oktoberförlaget var det första renodlade partiförlag som startades i Sverige under den vänstervåg som svepte fram på 1960–70-talet. Föredraget handlar om förlagets bakgrund, hur och varför det startades, men också om vad som hände med Oktober när vänsterrörelsen ebbade ut i början av 1980-talet.

OM ARBETET MED TEVESERIEN *UPP TILL KAMP*

Hur teveserien Upp till kamp föddes, utvecklades, skrevs och spelades in. Och om hur den var ett ambitiöst försök att skapa en episk historia om en hel stads historia.

OM KOBIETA – EN BOK OM KVINNOR I POLEN OCH ERFARENHETEN ATT KOMMA TILL SVERIGE I BÖRJAN AV 1970-TALET

Under mina första år i Sverige avskärmade jag mig nästan helt från mitt forna hemland och koncentrerade mig på att utforska det svenska samhället, lära mig språket, knyta nya vänskapsband. Först efter fem år återvände jag till Polen bland annat för att ta bilder till min examensutställning på fotoskolan i Göteborg. Till min stora överraskning blev jag mycket inspirerad, inte minst av min födelseort som jag tidigare gladeligen lämnat.

Så började mitt arbete med boken Kobieta – en bok om kvinnor i Polen som bygger på bilder och intervjuer med kvinnor som stod mig nära men också andra personer som jag sökte upp särskilt för boken. Min avsikt var att berätta om vardagslivet i Polen men också omkullkasta dåtidens myt, inte minst inom vänstern, att kvinnornas levnadsvillkor i Östeuropa var så mycket bättre än kvinnornas i Sverige.

Boken kom ut 1978, bara på svenska, i serien Aktuell Fotolitteratur. År 2020 valdes boken i Polen till en av "Århundradets Fotoböcker i Centraleuropa" och presenterades på en utställning som visades i många europeiska länder. Boken kommer ut på polska i en delvis ny version nästa år.

ETT SAMTAL MED MONICA ENGLUND OM HENNES FOTOGRAFI

Monica Englund har varit verksam som fotograf och konstnär sedan 1960-talet. Kroppslighet och relationer går som en röd tråd genom hennes fotografi och de visar hur det kroppsliga och intima ofta rymmer sociala och politiska dimensioner.

KLASS MOT KLASS – DOKUMENTATIONER AV DEMONSTRATIONER OCH MANIFESTATIONER PÅ VÄNSTERKANTEN

En presentation i ord och bild om vänsterdemonstrationer och andra manifestationer på vänsterkanten bland annat Stoppa Operabygget, Tältprojektet och Röda Salongen i Göteborg, samt av 4:e oktoberdemonstrationerna 1983 då motståndet mot löntagarfonderna samlade bortåt 75 000 demonstranter i Stockholm.

STOPPA MATCHEN! OM GRUPP 13:S FILM DEN VITA SPORTEN OCH HÄNDELSENA I BÅSTAD 1968

Slutet av 1960- och början av 1970-talet var en dynamisk tid för svensk dokumentärfilm – en tid präglad av kreativitet, samhällsorientering och genreupplösning. Flera av dessa filmer bars av en socialkritisk, radikal politisk tendens. Grupp 13:s Guldbaggeprisade film Den vita sporten (1968) gestaltar flera av dessa utvecklingsdrag och på ett sätt som har bäring även för förståelsen av vår tid.

OM BOKEN *ARBETA – INTE SLITA UT SIG!* OCH DOKUMENTATIONEN AV DEN ALBANSKA BYN ISNIQ 1976

Skildringar av arbete var ett återkommande ämne i svensk dokumentärfotografi under 1960- och 70-talet. Tyngdpunkten låg på varvs- och industriarbete och merparten var manligt dominerade arbetsplatser. Boken *Arbeta – inte slita ut sig!* (1974) skilde sig åt genom att lyfta fram kvinnors erfarenheter och dubbla arbetsbörda, och på ett tydligt sätt visa hur det personliga är politiskt. Boken följdes 1976 av ett dokumentärt projekt i samarbetet med antropologen Berit Backer, som långt senare, 2021 resulterade i boken *Albanian Village Life – Isniq, Kosovo, 1976*.

VI KVINNOR OCH FOTOGRAFIERNA

På godset Fogelstad i Sörmland hittades 2018 en samling om cirka 500 brev i en gömd låda i ett skrivbord. Brevens med den tidigare godsägaren och politikern Elisabeth Tamm (1880–1958) som mottagare var från runt 1930 fram till hennes död. En stor del av brevskrivarna i den upphittade samlingen visade sig vara utländska kvinnor med kopplingar till den internationella kvinnliga vänsterrörelsen och till fredsförbundet Kvinnornas demokratiska världsförbund, KDV, som bildades vid en konferens i Paris efter andra världskrigets slut. Svenska kvinnors vänsterförbund (SKV) kom att utgöra den svenska sektionen av KDV.

I arbetet med att kartlägga Elisabeth Tamms internationella kontaktnät och utrikespolitiska involvering har Hellgren Landbris även studerat SKV:s tidskrift, *Vi Kvinnor*, från starten 1947 fram till Tamms död 1958, och tittat på hur breven (och dess författare och mottagare) samspelar med bildmaterialet som illustrerar tidskriftens texter om kampen för fred i slutet av 1940-talet och en bit framåt.

FOTOGRAFI I KAMPEN MOT GRÄVSKOPORNA

Under nära två decennier ägnade textilläraren och amatörfotografen Lena Carlsson (1943–2003) mycket fritid åt att systematiskt dokumentera bebyggelse i Göteborg. Med kamerans hjälp registrerades stadsmiljöer som hotades av rivningshetsen under 1970- och 1980-talen. Fotograferandet blev på så vis en kamp mot finans- och handelsintressen i stadsplaneringen, och för en mer hållbar bebyggelse. Lena Carlssons fotoarkiv förvaras nu av Riksarkivet i Göteborg och i presentationen berättar förste arkivarie Karl-Magnus Johansson om hennes fotograferande som en slags fotoaktivism

FOTOGRAFIER SOM HISTORISKA KÄLLOR: EN GENOMGÅNG AV FNL-AKTIVISTEN ALF OHLSSONS FOTOSAMLING

Historiker har av hävd företrädesvis arbetat med skriftliga källor. Utvecklingen av olika visuella medier skapar dock nya förutsättningar ju längre fram i historien vi tar oss. Med utgångspunkt i Alf Ohlssons fotosamling som finns deponerad vid Regionarkivet i Göteborg kommer jag diskutera de specifika möjligheter och utmaningar som fotografier skapar för historieforskningen. Därtill kommer jag diskutera hur jag övriga deltagare i projektet "Göteborgs 1968: Berättelser från en arbetarstad i rörelse" hoppas kunna dra nytta av denna och relaterade bildsamlingar.

VAD ÄR EN MÄNNISKA? OM KAMPEN FÖR EN BÄTTRE VÄRLD SPEGLAD I EN FOTOGRAFISK VÄRLDSUTSTÄLLNING OCH FAMILY OF MAN.

Några år i mitten på sextiotalet turnerade Fotografisk världsutställning till en rad platser runt om i Europa. I Sverige visades den bland annat i Stockholm, Lund och på Göteborgs konsthall, som även var en av de femtiotal institutioner som stod bakom utställningen. Ansvarig för urvalet och sammanställningen av bildmaterialet var Dr Karl Pawek, som var bildredaktör på den tyska högerliberala tidskriften Stern, grundad 1948. Utställningen byggde på övertygelsen att fotografien var ett universellt språk och syftet var att ge ett svar på frågan: vad är människan?

Fotografiska världsutställning var en europeisk motsvarighet till den mer uppmärksammade The Family of Man, som producerades av MoMA i New York 1955. Mot bakgrund av det kalla kriget kan båda utställningarna betraktas som kulturella manifestationer för den liberala, kapitalistiska demokratis ideal – en värld och ideal som kom att bli kraftigt ifrågasatta i 1960-talets starka vänstervåg.

PETER BIRRO

Peter Birro är en av Skandinaviens mest beundrade och profilerade manusförfattare. De Prix Italia-vinnande teveserierna Hammarkullen, Det nya landet och Upp till kamp tecknar en bred bild av det svenska samhället, utsatta människor, politiska händelser och är djupt mänskliga och emotionella berättelser. För bio har Peter Birro skrivit den framgångsrika filmen Monica Z, som blev den största kommersiella succén på svenska biografer 2013 och sågs av 550 000 biobesökare, samt 150 000 i Danmark.

ULF BJERELD

Ulf Bjereld är professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet. Han är född och uppvuxen i Båstad, examen från Journalisthögskolan och medverkar regelbundet i samhällsdebatten. I sin forskning har han tillsammans med Marie Demker bland annat skrivit boken 1968. När allt började (Hjalmarson & Högberg, 2018). Boken behandlar åren kring 1968 som en brytpunkt där auktoritetsnedrivning och individualisering förändrade samhället på ett avgörande sätt och som har bäring även för att förstå vår tid. Ulf Bjereld har också studerat filmvetenskap och skrivit kandidatuppsatsen I skuggan av 1968. Individ och kollektiv i svensk dokumentärfilm 1968–1972 (Linnéuniversitetet, 2024).

MONICA ENGLUND

Monica Englund. Född i Sundsvall 1935, uppvuxen i Skellefteå. Tecknare på Sundsvalls Tidning 1951–1953, gick på Berghs Reklamskola 1954–56. Flyttade till Göteborg. Verksam som frilansfotograf sedan 1969. Tecknade och fotograferade, många av bilderna ingick senare i hennes utställning Livstycken. Deltog i utställningarna Unga fotografer på Moderna Museet 1966 och 1967. Fotograferade rockmusiker 1969–71. Tillsammans med sex andra kvinnor skapade hon den första visuella kvinnokampsutställningen Livegen- EGET LIV på Maneten i Göteborg 1973 som sedan ingick i manifestationen Kvinnfolk på Kulturhuset i Stockholm och Malmö Konsthall 1975. Dokumenterade födslar åren 1973–1982 och hennes första separatutställning var Föda och födas på Galleri 54 i Göteborg 1979. Deltog i grupputställningen Modersmyt – Moderskap – Mänskoskap på Göteborgs konsthall 1979.

Frilansfotograf på Göteborgs Stadsteater 1975 – 87, arbetade med porträtt och reportage men även reklam. Är fortfarande verksam. Har haft ett trettiotal separatutställningar och ingått i ett fyrtiotal grupputställningar, både i Sverige och internationellt.

EVA DAHLMAN

Eva Dahlman är fotohistoriker, etnolog och hedersdoktor vid Stockholms universitet. Hon har arbetat med Nordiska museet fotografiska samlingar bland annat som sektionschef för Centrum för kulturhistorisk fotografi, och hon ansvarade 1993–2002 för Fotosekretariatet vid museet, som samordnade fotografin i Sverige. Åren 2002–2011 var hon förste bibliotekarie vid Kungliga biblioteket med fotografi som specialområde. Där ledde hon bland annat ett forskningsprojekt om Henry B. Goodwins fotografier. Hon är specialiserad på kvinnliga fotografer och har skrivit en mängd artiklar i ämnet i svenska och internationella tidskrifter. 1991 publicerades boken *Lotten von Düben i Lappland*. Hon ingick i forskningsprojektet *Women photographers – European Experience*, som 2004 utmynnade i en bok och en utställning. 2015 utkom boken *Exponerad tid – Johan Emanuel Thorins fotografier 1890–1930*, som hon gjorde tillsammans med Gunvor Vretblad.

Hon är en av initiativtagarna och författarna till boken *Kvinnor bakom kameran 1848–1968 (2024)*, som är den första kartläggningen av kvinnliga yrkesfotografer i Sverige. Nu arbetar hon med en bok om kvinnliga fotografer på Gotland som kommer ut under 2025. Hennes andra specialintresse är bygdefotografi där hon har skrivit artiklar bland annat om den legendariska Limasamlingen i Nordiska museet.

JOANNA HELANDER

Joanna Helander är fotograf, författare och filmare och född och uppvuxen i Polen. Hon studerade romanska språk i Krakow när hon 1968 fängslades efter att ha protesterat mot invasionen i Tjeckoslovakien. Sedan 1971 är hon bosatt i Göteborg där hon utbildade sig till fotograf. Hon har givit ut en rad fotoböcker där hon ofta skildrat sitt forna hemland till exempel *Kobieta* – en bok om kvinnor i Polen, *Gerard K – breven från Polen* och *Om Hon från Polen vore Här om Nobelpristagaren i litteratur Wisława Szymborska*. Senast gav hon ut albumet *Ladies Looking* i samband med en retrospektiv utställning på Fotofestivalen i Kraków. Tidigt kom hon i kontakt med den demokratiska oppositionen i Östeuropa och har skildrat detta i filmer som hon gjort tillsammans med regissören Bo Persson. Deras senaste film *Watching the Moon at Night* – om terrorism och antisemitism visades i många länder och har nyligen haft nypremiär i Stockholm.

HARALD HOLST

Harald Holst beskriver sig så här: Jag är född 1945 och ingen "vanlig" 68:a. Efter nioårig grundskola valde jag bort gymnasiet, arbetade kort tid som glasarbetare (småläanning) och reste sedan som organiserad ungtkommunist till DDR och Moskva för kommunistisk utbildning. Jag såg kritiskt på utvecklingen i Sovjet och reste efter avslutade studier hem starkt influerad av det kinesiska kommunistpartiets politik. Hemkommen sökte jag kontakt med Nils Holmberg, legendarisk Göteborgskommunist, och var med om att bilda Marxistiska Sällskapet, föregångare till det som skulle bli KFML som sedan tog namnet SKP. Jag var samtidigt en av initiativtagarna till bildandet av FNL-gruppen i Göteborg, reste tidigt frågan om Palestina och byggde upp det som skulle bli Oktoberförlaget. Då förlaget flyttades till Stockholm började jag på Volvo, blev fackligt aktiv och strejkledarna.

I mitten av 70-talet blev jag utesluten ur SKP efter vägran skriva på partiledningens krav på en lojalitetsförklaring. Därefter har jag kallat mig partilös vänster. Sovjets invasion i Afghanistan ledde omedelbart till att vi byggde upp Europas starkaste solidaritetsrörelse för det afghanska folket och här om året firade SAK 40-årsjubileum. Efter 25 år på Volvo slutade jag, anställdes på Ordfront och utvecklade ett rikstäckande lokalt föreningsarbete och avslutade därefter mitt yrkesliv med att göra samma, nu som anställd i SAK, Svenska Afghanistankommittén.

KARL-MAGNUS JOHANSSON

Karl-Magnus Johansson är förste arkivarie vid Riksarkivet i Göteborg där han ansvarar för arbetet med att främja kunskap om arkiven. Han är författare till flera arkivvetenskapliga och populärhistoriska artiklar och redaktör för två internationella antologier där arkivteori möter samtidskonst, *Communicating the Archive: Physical Migration* (2013) och *Inscription* (2018), samt den filmvetenskapliga antologin *Filmens Göteborg – spår, erfarenheter och resultat från ett samverkande forskningsprojekt* (2021). Sommaren 2023 deltog han tillsammans med konstnären Ida Lehtonen i den första upplagan av *Smålandstriennalen*. I samarbete med Niclas Östlind curaterade han fotoutställningen *Hemma* på Stigberget som visades på Gathenhielmska huset i Göteborg augusti–september 2024.

BJÖRN RANTIL

Björn Rantil. Efter uppväxten i Landskrona studier i Lund. Med en fil.mag. i bagaget kom jag 1973 till Göteborg. Här jobbade jag i tio år på Marx-Engelshuset med reproarbete och fotografi. Gick första kullen på Fotohögskolan 1982. Var fotolärare på Kursverksamheten. Blev erbjuden jobb 1989 på nystartade Hasselblad Center som tekniker, fotograf och curator. Efter drygt hundra utställningar där fortsatte livet som pensionär med nedtrappning som tekniker på Strandverket på Marstrand. Har ställt ut egna bilder från Engelska Gruvarbetarstrejken på Fotograficentrum, Hagabion, Sven-Harrys konstmuseum och Hasselblad Center.

SANNA HELLGREN LANDRIS

Sanna Hellgren Landbris är universitetsbibliotekarie och genusvetare med examen från Linnéuniversitetet och har arbetat på KvinnSam – nationellt bibliotek för genusforskning och universitetsgemensam forskningsinfrastruktur vid Göteborgs universitet, sedan 2017. Hellgren Landbris utgår i sitt skrivande från KvinnSams arkiv, senast en artikel i Tidskrift för genusvetenskap om läkaren Andrea Andréen, Koreakriget och bakteriologisk krigföring i arkivet (2022). Presentation utgår från kapitlet "Kommunisterna i skrivbordslådan: Elisabeth Tamms brevsamling och Kvinnornas demokratiska världsförbund" i den kommande antologin Synligt och osynligt: om det unika i Göteborgs universitetsbibliotek (Göteborgs universitet, 2025).

Born in 1984 and 1978, live and work in Gothenburg, Sweden. Their collaboration began in 2005. Among their recent exhibitions are To the Moon and Back, Hasselblad Foundation, Gothenburg (2024), Images in Relation: practices of post-representational aesthetics, MLZ Art Dep (2024), Klara Källström & Thobias Fäldt, Hasselblad Foundation, Gothenburg (2023), Galleri Format, Malmö (2021), Espace Van Gogh, Arles (2021), Latvian Centre for Contemporary Art (LCCA), Riga (2020), Le Bal, Paris (2018), Unseen CO-OP, Amsterdam (2017), Photo Saint Germain, Galerie Jean-Pierre Gros, Paris (2016), Fotografisk Center, Copenhagen (2016), Krakow Photomonth Festival, Bunkier Sztuki, Krakow (2016). Since 2008 they have published 23 books including Källström-Fäldt, Walther König (2023), On This Day, B-B-B-Books and Beijing Silvermine (2021). Wikiland 23 June 2017 / Sunny 16 rule, B-B-B-Books (2017). The Last of the Lucky / You Can't Always Get What You Want, B-B-B-Books (2017), and 25 Lemon Trees, No Gardeners, B-B-B-Books (2016). Their publications can be found in museum collections including Victoria & Albert Museum (London), Tate (London), Centre Pompidou (Paris), Maison Européenne de la Photographie (Paris), The Met (New York), LACMA (Los Angeles), MACBA (Barcelona).

MARTIN ÖHMAN

Martin Öhman är forskare och studierektor vid Institutionen för historiska studier, Göteborgs universitet. Han doktorerade i historia vid University of Virginia. Hans forskning behandlar kollektiv handling och lobbying i 1800-talets USA. För närvarande leder han Göteborgs 1968: Berättelser från en arbetarstad i rörelse, ett projekt i muntlig historia som fokuserar på gräsrotaktivism och som Institutionen för historiska studier bedriver i samarbete med KvinnSam.

NICLAS ÖSTLIND

Niclas Östlind är fil. dr i fotografi, curator och universitetslektor vid HDK-Valand. Hans avhandling *Performing History* (2014) undersöker professionaliseringen av det fotografiska fältet i Sverige 1970–2014. Under de senaste tio åren har han medverkat i en rad forskningsprojekt – tillsammans med bland andra Louise Wolthers, Mats Jönsson och Karl-Magnus Johansson – som genererat kritiska undersökningar av fotografins roll i övervakning, publicerad och distribuerad fotografi, samt om linsmediala kulturer under mellankrigstiden.

Han har curerat ett stort antal utställningar om fotografi och samtidskonst. För närvarande curerar han, tillsammans med Joakim Geiger, en minnesutställning över fotografen Hans Hammarskiöld, som öppnar på Fotografiska i Stockholm i januari 2025.

ANN CHRISTINE EEK

Ann Christine Eek beskriver sin fotografiska bana så här: Jag började fotografera i 13-årsåldern, och fick på sommarloven hemma i Falun praktisera hos lokala fotografer. Efter studenten läste jag ett år vid universitetet i Stockholm innan jag blev antagen vid Fotoskolan hösten 1968. Rektor Christer Strömholms kommentar vid första mötet var "Bra teknik, men töntiga bilder". Efter skolan blev jag lärare vid samma institution i två perioder, för att därefter frilansa fram till 1982; som skribent från 1972, och därefter som medlem av Saftra 1969–1979. Jag arbetade i huvudsak med reportage och dokumentärfotografi, samt bokillustrationer för olika förlag, men också med artiklar, fotohistoriska essäer och recensioner för svenska och norska dagstidningar, fototidskrifter och böcker. 1974 publicerade Ordfront Arbeta - inte slita ut sig! – en bok om nio kvinnors dubbelarbete, med text av Kajsa Ohrlander och Ann Mårtens, och 1975–78 ställdes bilderna ut i Stockholm, Malmö, Oslo och andra ställen.

Jag reste 1976 med antropologen Berit Backer till Kosovo, där vi under sju veckor dokumenterade flera familjer i den albanska byn Isniq. Uppehållet resulterade i tusentals fotografier, först som stillbildsfilmmaterial för TV i Sverige, Norge och Finland. Vid sidan av Backers avhandling *Behind Stone Walls ...* (1979) resulterade den resan i flera mindre publikationer och utställningar; 2019 visades mina fotografier som utställning i Kosovo: *Jeta në fshatin shqiptar*, och 2021 som bok: *Albanian Village Life – Isniq, Kosovo, 1976*.

Sedan 1979 har jag bott och arbetat i Oslo, 1982–2015 som fast fotograf vid Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, tills jag pensionerades 2016. Vid sidan av museiarbetet gjorde jag fotohistoriska studier om polarforskaren Roald Amundsen, och Carl Lumholtz som levde med urskogsfolk i Mexico och på Borneo. Under åren på museet publicerade jag mina fotografier i en mängd separat- och grupputställningar, och artiklar i böcker och tidskrifter i Norden, Europa och USA. Jag har fått stipendier i Sverige och Norge, som fotograf, konstnär och författare, och är representerad i samlingar vid Moderna Museet, Stockholm, Hasselblad Center, Göteborg, Preus fotomuseum, Horten (NO) och Bibliothèque Nationale i Paris.

KLARA KÄLLSTRÖM & THOBIAS FÄLDT

Klara Källström (f 1984) och Thobias Fältdt (f 1978) bor och arbetar i Göteborg. Deras samarbete inleddes 2005. De har sedan dess grundat förlagsplattformen B-B-B-Books och galleriprojektet FG2 i Göteborg. Deras verk har ställts ut internationellt och i Sverige bl.a. Hasselblad Center (Göteborg), MLZ Art Dep (Trieste), Latvian Centre for Contemporary Art (Riga), Espace Van Gogh (Arles), Unseen (Amsterdam), Galleri Format (Malmö), Photo Saint Germain (Paris), Bunkier Sztuki (Krakow), Le Bal (Paris), Fotografisk Center (Köpenhamn), LACMA (Los Angeles), Aperture Foundation (New York), Kunstal Charlottenborg (Köpenhamn), CFF och Fotografiska (Stockholm).

Sedan 2008 har de publicerat 23 böcker bl.a. Källström-Fältdt, Walther König (2023), On This Day, B-B-B-Books and Beijing Silvermine (2021). Wikiland 23 June 2017 / Sunny 16 rule, B-B-B-Books (2017). The Last of the Lucky / You Can't Always Get What You Want, B-B-B-Books (2017), and 25 Lemon Trees, No Gardeners, B-B-B-Books (2016). Deras publikationer finns i museisamlingar bl.a. Victoria & Albert Museum (London), Tate (London), Centre Pompidou (Paris), Maison Européenne de la Photographie (Paris), The Met (New York), LACMA (Los Angeles), MACBA (Barcelona).

PROGRAM

Torsdag 5 december 2024

13.00–13.10 Introduktion

13.15–13.45 Eva Dahlman: Gun Kessle – samhällsengagerad och grafiskt skolad dokumentärfotograf.

13.55–14.40 Monica Englund och Eva Dahlman: Ett samtal med Monica Englund om hennes fotografi.

14.40–15.00: Kaffe/te

15.00–15.30 Harald Holst: Sagan om Oktoberförlaget – från Maos lilla röda till Hitlers Mein Kampf

15.40–16.10 Peter Birro: Om arbetet med teveserien Upp till kamp!

16.20–16.50 Joanna Helander: Om Kobieta – en bok om kvinnor i Polen och erfarenheten att komma till Sverige i början av 1970-talet.

17.30–18.30: Vernissage på utställningen Klass mot klass – bilder för en bättre värld, på FG2 (Föreningsgatan 2), curerad av Klara Källström och Thobias Fältdt

PROGRAM

Fredag 6 december 2024

09.00–09.10 Välkomna!

09.10–9.40: Björn Rantil: Klass mot klass – dokumentationer av demonstrationer och manifestationer på vänsterkanten.

09.50–10.20: Ulf Bjereld: Stoppa matchen! Om Grupp 13:s film Den vita sporten och händelserna i Båstad 1968.

10.20–10.50 Kaffe/te

10.50–11.20 Sanna Hellgren Landbris: Vi kvinnor och fotografierna.

11.30–12.00: Karl-Magnus Johansson: Fotografi i kampen mot grävskoporna.

12.00–13.00: Lunch

13.00–13.30: Martin Öhman: Fotografier som historiska källor: en genomgång av FNL-aktivisten Alf Ohlssons samling.

13.40–14.10 Niclas Östlind: Vad är en människa? Om kampen för en bättre värld speglad i En fotografisk världsutställning och Family of Man.

14.10–14.40 Ann Christine Eek: Om boken *Arbeta – inte slita ut sig!* och dokumentationen av den albanska byn Isnij 1976

14.40–15.00 Slutdiskussion

MOMENT 7: KAMPEN FÖR EN BÄTTRE VÄRLD

Symposiet Moment 7: kampen för en bättre värld sammanför personer från olika professionella bakgrunder och med olika perspektiv – aktivister, arkivarier, forskare och kulturarbetare – för att belysa den svenska vänsterradikalismens semiotik och linsmediala kultur under årtiondena efter andra världskriget.

I en numera klassisk studie av den franska revolutionen demonstrerar historikern Lynn Hunt betydelsen av symboler, ritualer och retoriska uttryck i kampen för genomgripande samhälleliga förändringar. Senare sociala och revolutionära rörelser runtom i världen har inkorporerat etablerade radikala uttryck och vidareutvecklat och anpassat dessa till nya villkor och sammanhang.

Genom historien har aktivisters politiska innovationsförmåga återkommande manifesterat sig i tryckt och linsmedialt material som på en och samma gång har beskrivit sin samtid och erbjudit visioner om framtiden. Under detta symposium vill vi utforska den svenska vänsterradikalismen, dess linsmediala uttryck och dess mobilisering mot bakgrund av de politiska och ideologiska konflikter som formade efterkrigstidens Sverige.

Mer info

MOMENT: LINSMEDIAL EVIDENS OCH ESTETIK I SVERIGE

1939-1969

Moment är ett flerdisciplinärt forskningsprojekt om linsmediala kulturer i Sverige 1939–1969. Projektet tar utgångspunkt i två för filmen och fotografien centrala aspekter: evidens och estetik. Det handlar om föreställningen om linsmediernas unika förmåga att skildra verkligheten, som har präglat såväl bruket av filmen och fotografien som deras estetiska ideal och uttryck.

Tidsperioden – från andra världskrigets utbrott till året efter studentrevolten – sammanfaller med den svenska välfärdsstatens etablering, vilket i hög grad formar projektets inriktning och exempel.

Forskningsprojektet genomförs som en serie fallstudier där noga utvalda händelser, ämnen och praktiker undersöks och problematiseras. Med dessa nya ingångar – och sättet på vilket undersökningen sker – bidrar projektet till att fördjupa förståelsen för hur evidens och estetik är sammanvävda med linsmedierna, och hur filmen och fotografien har producerats, cirkulerat och brukats.

Den geografiska avgränsningen är Sverige, men sammanhangen och exemplen rör sig mellan det lokala, nationella och internationella. En viktig del i forskningsprojektet är formerna för publicering och mediering, där curatoriska metoder spelar en avgörande roll i de delpresentationer som äger rum fram till den avslutande utställningen 2025.

Forskningsprojektet leds i samverkan mellan Niclas Östlind, HDK-Valand, Louise Wolthers, Hasselbladstiftelsen samt Mats Jönsson, GPS400: Centrum för samverkande visuell forskning.

Mer info

GPS400: CENTRUM FÖR SAMVERKANDE VISUELL FORKSNING

GPS400 identifierar, digitaliserar, analyserar och presenterar hur visuella källmaterial har använts historiskt samt hur de idag och i framtiden kan användas som empiriskt trovärdiga källor, som analytiskt metodutvecklande verktyg och som kulturellt värdefulla verk.

I nära dialog med omvärlden kombinerar vi AI-baserade analyser av storskaliga data med detaljerade närläsningar av enskilda verk, perioder och platser. Vårt långsiktiga mål är att etablera GPS400 som en permanent tvärvetenskaplig resurs och infrastruktur för samverkande visuell forskning.

I januari 2023 inledde vi vår andra treårsperiod som centrum för samverkande visuell forskning och fakultetsgemensam infrastruktur vid HUM.

Mer info